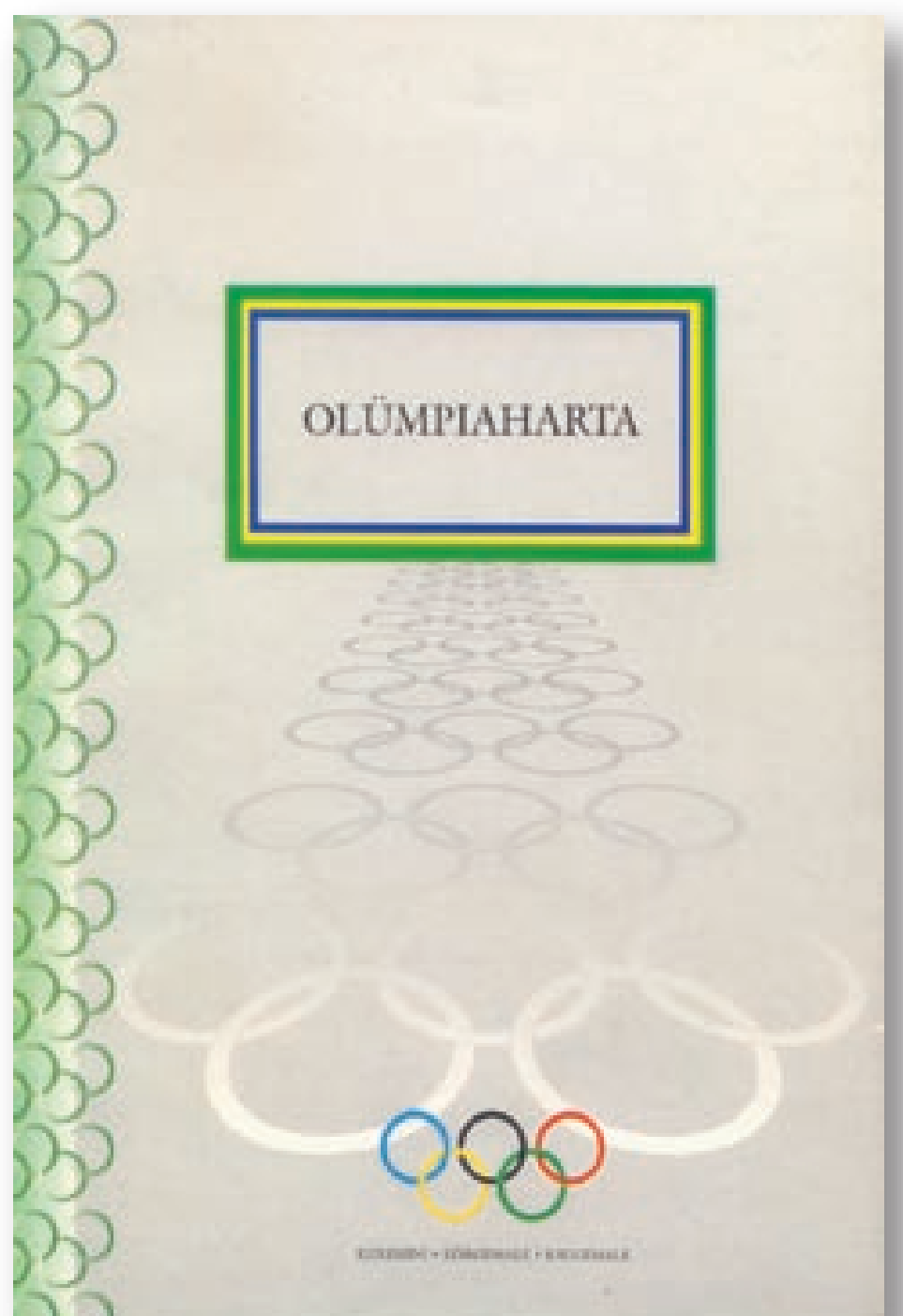

OLÜMPIALIIKUMINE TÄNA

Pierre de Coubertini viimane olümpialikumise põhilõuend eelab aga huviline OLÜMPIAHARTAST, mis on võlgnud ka eesti keelde.

Esimene rahvusvaheline haardega olümpiasponsor oli „Coca-Cola”. Suureteotöö ajastas olümpiamängude tootamist alles Amsterdamis mängudest (1928)

Eesti maratonijooksija ELMAR RASMUS demonstreeris 1912. aasta Stockholmis olümpiamängudel suuret submiinist sporti. Olles küll veendunud, et ta jooksupäeval valitsenud palavas ilmas hea tulemuskeht võimaduse pole, siiski ta rüü otsust lõpuks, see-aast peatuses, publikuga vesteldes ja karkastanud abivajajaid aidates. Disantsi lõpetas mees alles siis, kui finiši juba nägema oli ja nii ta ametlikku prooskooli ei mahutanud. Elareve ja vahva käitumise eest pälvis Reinan aga hüüepokkali Rooma huumorilisele „Stomaca Nona”. Leht puu välja aahmna jookijale, kes teab, et juba viimaseks, kuid lõpetab ometi distantsi.”

1936. aasta Berliini olümpiamängudel valitsev Hitleri propageerimise väim. Tema lemmik, Saksa kanguslippaja Lutz Lohse, ei läinud Hitleri kampaaniaga aga kaasa ja nimetas oma suure konkurent Jesse OWENST (USA), kes Longi aasas võitluses võitis. Long ja Owens said sõpradeks, pakkudes maailmale suurepärase naise aasa mängu võimalikkusest spordis

Palestiina terroristid Müncheni olümpiakülas (1972)

Ei vägivallale spordis! Skulptuur Lausanne'i olümpiamuseumi otel (autor Carl-Fredrik Reuterswärd)

Dopinguteema on libeldat püüdnud ka Eesti sportlasi. Meenutagem kasvõi 2004. aasta Areena olümpiamängude keratseerivõitlust, kus eialgu võitjaks tõusnud ungarlane Robert Fazekas dopingukontrollis välistingimustes paljastati. Nii otsustati medalivõitjate sekka esialgu 4. kohale jäänud eestlane ALEKSANDER TÄMMERK

Kooliolümpiamängudel selgitatakse võitjad ainult aasas võitluses

Kooliolümpiamänge suure spordis valitsevad probleemid ei olustata. Siin tumiseb sportimise rõõmu ja naudimise olümpiaunust

Noort spordilines annab rajal endast parima. KAS SEIDA TEED KA SINÄ?

Lausanne'i olümpiamuseumi otel põlev olümpiaatni siseedab usku olümpialikumise tulevikku

Rahvusvahelise Olümpiaakadeemia lipumastis lchvib olümpialipp

Täna on maailm hoopis midagi muud, kui see oli Pierre de Coubertini aegadel. Muutunud on ka olümpialiikumine. Leidub neid, kelle arvates polegi olümpiaideedel tänapäeva ühiskonnas enam ellujäämisvõimalust. Loodetavasti seesugused pessimistid siiski eksivad, ehkki olümpialiikumist saadab tõepoolest mitu arutlemist ja lahendust leidmist väärt probleemipundart.

SPORT JA RAHA. Tippспорт ja raha on lahutamatu seotud. Tippспорт on muutunud masside meelelahutuseks, pakkudes teenimisvõimalust nii tegijatele kui ka korraldajatele. Paljud näevad selles ohtu spordi põhiväärtustele, vabale vaimule ja sportimisest rõõmu tundmisele.

Olümpialiikumises tõusetas rahateema eriti aktuaalseks 1980. aastatel. Neil aegadel Rahvusvahelise Olümpiakomitee (ROK) presidendiks olnud Juan Antonio Samaranchi eesvõttel käivitati kommertsprogrammid, mis osutusid äärmiselt edukaks. ROK suutis olümpialiikumisse palju raha tuua. Ühest küljest päästeti organisatsioon kriisist, teisalt aga jõuti olukorda, kus paljusid asju tehakse ainult raha survel. Siin ongi ülalmainitud mure juured – spordi põhiväärtused võivad olla ohus. Samaranch ise on siiski olnud teist meelt, olles öelnud: „Me vajame raha, aga ei tohi lasta sel olümpialiikumist dirigeerida.”

SPORT JA POLITIKA. Sport (elkõige tippспорт) on võimaks relvaks suurte inimhulkade huvide kujundamisel ja mõjutamisel. Seda on mõistnud ka erinevate poliitiliste ideede propageerijad, muuhulgas erinevad äärmusrühmitused. Nii on kõik suured spordivõistlused täna pidevalt poliitilise maiguga rünnakute võimalikuks sihtmärgiks ja seetõttu saadetud kõrgendatud turvanõuetest.

Niisugustel turvanõuetel on head ajaloolised põhjendused. Mäletatakse ju veel hästi 1972. aasta Müncheni olümpiamängudel toimunud tragöödiat, mil Palestiina terroristid öösel olümpiakülla tungisid ja osa Iisraeli sportlasi pantvangi võtsid. Nad nõudsid suure hulga varem arreteeritud palestiinlaste vabastamist, kuid nende nõudmisi ei täidetud. Lugu lõppes traagilise tulevahetusega, mille käigus tapeti kõik terroristid, kuid hukkusid ka kõik pantvangid. Tookord olümpiamängud hetkeks peatati, kuid jätkusid õnneks taas.

Lisaks on olümpialiikumist saatnud mitmed poliitilised boikotid, kus osa riike on olümpial osalemisest loobunud, sest nende poliitilisi nõudmisi pole elnevalt täidetud. Boikotte on toimunud mitmeid, kuid suurimad neist tabasid 1976. aasta Montreali mängu (Aafrika riikide boikott), 1980. aasta Moskva mängu (USA juhitud boikott) ja 1984. aasta Los Angelese mängu (NSV Liidu juhitud boikott).

DOPING. Nüüdisaegse spordi üheks suurimaks mureks on dopingutarvitamine. Dopinguks nimetatakse sportlastele keelatud aineid. Sellise keelamise põhjuseks on asjaolu, et nende ainete tarvitamine läheb vastuollu aasa mängu põhimõtetelega, andes tarvitajale eelise mittetarvitaja ees. Lisaks on (või võivad olla) mitmed tarvitavad ained tervisele kahjulikud. Dopingut tarvitavad sportlaste surmajuhtumeid on teada mitmeid, ka olümpiamängudelt. Täna toimub aktiivne dopinguvastane võitlus, mida juhib WADA (World Anti-Doping Agency, eesti keeles Ülemaailmne Antidoping Agentuur). Saavutatud tulemused on paremad kui kunagi varem.

OLÜMPIA JA MÄNGUD: PIDU MEIS ENESTES

Näituse koostas: EESTI SPORDIMUSEUM
Kujundus ja trükk: SERI DISAIN
Fotod: EESTI SPORDIMUSEUM
EESTI OLÜMPIAAKADEEMIA
SCANPIX BALTICS
ERAKOGUD
AASTAL 2007